

„Nincs helye a relativizmusnak, egyszázaléknyi antiszemita is sok”

Pröhle Gergely
helyettes külügyi
államtitkár

■ A kormány sok pénzt szán a holokauszt-élményre, mégis magára haragított zsidó közösségeket, a magyar történészsakma jó részét, Németországot és az Egyesült Államokat. Ki és mit rontott el?

■ Nálunk sokféle érzékenység és politikai motiváció él együtt, ami természetes. Biztos vagyok abban – nyilván a helyzetemből adódóan is –, hogy ha egyáltalán elrontott valaki valamit, az nem pusztán a kormányoldal. Talán más lenne a helyzet, ha eleve nagyobb lenne a bizalom a közéleti szereplők között. A kormányoldal szándékának nemességéhez nem nagyon férhet kétség, értelmezési viták adódhatnak – külföldön is.

■ A budai turulos emlékműről is az volt a „nemes szándékú” magyarázat, hogy az minden áldozatát. Mégis a radikális jobboldal zarándok- és tüntetőhelyévé vált. Ez nem jelezhetne volna, hogy több tapintatra volna szükség?

■ De, csak azt is veszélyesnek tartom, hogy amikor a radikális jobboldal meg akar szállni szimbólumokat vagy ügyeket, akkor azokat teljes egészében átengedjük neki. Érdekes egyébként, hogy a múlt heti washingtoni holokausztkonferencia kapcsán még Trianon is az antiszemitizmushoz kapcsolva került szóba.

■ Önnek jutott a feladat, hogy amerikai történészeknek megmagyarázza a kormány bizonyítványát. De a jelek szerint sem Berlinben, sem Washingtonban, sem sok más helyen nem fogadják el ezeket a magyarázatokat.

■ Németország és az Egyesült Államok is kulcsfontosságú stratégiai partnere Magyarországnak, de van köztük egy lényeges különbség: Németországban ezek a viták a sajtóban zajlanak, kormányzati nyilatkozatokat ebben az ügyben nem hallunk.

■ A német nagykövetség a tervezett Szabadság téri emlékmű miatt az elsők között tiltakozott, nem?

■ Az konkrét és külön ügy. Azt mondták, hogy ez velük nem volt egyeztetve. Valóban nem. Az Egyesült Államoknál más a helyzet, ott az antiszemitizmus kérdése kormányzati szinten is megjelenik. Ezért nagy a dol-

gok reális bemutatásának téje. A magyar külpolitika akkor jár el helyesen, ha megpróbálja eltávolítani a félreértésekre épített gátakat. Én erre tettem kísérletet Washingtonban. Az, hogy Magyarország emlékművet akar állítani a német megszállás áldozatainak, korántsem jelenti azt, hogy bármilyen módon megkérdőjelezhető a magyar felelősség a holokausztban. Ezt hangsúlyoztam, idézve a köztársasági elnököt, a külügyminisztert, az igazságügy-minisztert és másokat. Ehhez képest abszurd dolog történelemhamisítási szándékot emlegetni, és kimondottan aránytalanok az ezzel kapcsolatos tiltakozások.

■ Valóban számos olyan kormány- és állami szintű megnyilatkozás született, amelyet ön idéz, de belföldi használatra sok ennek ellentmondó dolog történik. Ilyen kettősséggel a háttérben a diplomátának nehéz lehet magyarázkodnia.

■ Magas kormányzati szinten nem emlékszem hasonló súlyú másmilyen nyilatkozatokra, mint azok, amelyek ezt a felelősségvállalást világossá tették. Megkérdőjelezte volna valaki a magyar felelősséget a holokausztban? Ilyenről tényleg nem tudok. Holokausztügyben minden érzékenység, ami kinek-kinek a családtörténetéből vagy a személyes tragédiájából ered, tiszteletre méltó és figyelembe veendő. Csak amikor a napi politikai diskurzusban olyan gesztusokat tekintenek összekacsintásnak

a szélsőjobbal, amelyek nem azok, az már a fobia kategóriája. Egy biztos: a magyar külpolitikát olykor korlátozza az egyoldalú antiszemitizmus-vád. Ezért is fontos a végére járni, hogy ez Magyarországon nagyobb léptékű-e, mint másutt.

■ Mennyire befolyásolja a mi helyzetünket, hogy máshol pár százalékkal több vagy kevesebb?

■ Semennyire. És itt végképp nincs helye a relativizmusnak, egyszázaléknyi antiszemita is sok. De azért pont az Egyesült Államokban, a múlt heti konferencia előtt, egy Los Angeles-i zsidó közösséggel találkoztam egy country clubban, és azt mondták, azért kell ide jönnünk, mert ide engedik be a zsidókat. Ez azért

a keleti nyitás nem kérdőjelezi meg sem transzatlanti, sem európai értékrendünket

A 49 éves, poroszs ősei és egyetemi tanulmányai révén is német orientációjú diplomata a rendszerváltás után a német liberális párthoz közele Friedrich Naumann Alapítvány budapesti irodáját vezette az első Orbán-kormány hatalomra jutásáig. Akkor államtitkár lett a kulturális minisztériumban, majd nagykövet Németországban és – már szocialista kormányzás alatt – Svájcban. A második Orbán-kormány megalakulása egy tanácsadó cégnél érte. Az 1983-as Ki mit tud? kategóriagyőztese, a Studium Dixieland Band egykori tagja mindmáig szívesen ül a zongorához szűkebb közönség előtt. Teológus- és muzikus-családból származónak mondja magát. Külügyi vezetőként a múlt héten Washingtonban részt vett a magyarországi holokauszt 70. évfordulójáról szóló konferencián.